

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

(1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ		
ΤΜΗΜΑ	ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΦΣ- ΕΦ810	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	3 ^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ (ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ: ΕΠΙΚΟΥΡΗ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ ΑΓΛΑΪΑ ΜΕΛΛΑ)		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ <i>σε περίπτωση που οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται σε διακριτά μέρη του μαθήματος π.χ. Διαλέξεις, Εργαστηριακές Ασκήσεις κ.λπ. Αν οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται ενιαία για το σύνολο του μαθήματος αναγράψτε τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και το σύνολο των πιστωτικών μονάδων</i>	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
	3	14	
<i>Προσθέστε σειρές αν χρειαστεί. Η οργάνωση διδασκαλίας και οι διδακτικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται περιγράφονται αναλυτικά στο (δ).</i>			
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ <i>γενικού υποβάθρου, ειδικού υποβάθρου, ειδίκευσης γενικών γνώσεων, ανάπτυξης δεξιοτήτων</i>	ΓΕΝΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:			
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)			

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Περιγράφονται τα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος οι συγκεκριμένες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες καταλλήλου επιπέδου που θα αποκτήσουν οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος.

Συμβουλευτείτε το Παράρτημα Α

- Περιγραφή του Επιπέδου των Μαθησιακών Αποτελεσμάτων για κάθε ένα κύκλο σπουδών σύμφωνα με το Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης
- Περιγραφικοί Δείκτες Επιπέδων 6, 7 & 8 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Διά Βίου Μάθησης και το Παράρτημα Β
- Περιληπτικός Οδηγός συγγραφής Μαθησιακών Αποτελεσμάτων

Το μάθημα πραγματεύεται τη θεωρία της δικαιοσύνης του John Rawls. Πιο συγκεκριμένα, αναλύονται οι μεθοδολογικές και φιλοσοφικές προϋποθέσεις της συμβολαικής κατασκευής και οι αρχές δικαιοσύνης, στις οποίες καταλήγουν οι έλλογοι συμβαλλόμενοι. Οι παραδόσεις ακολουθούν τη διανοητική πορεία του φιλοσόφου από τη *Θεωρία της Δικαιοσύνης* στον *Πολιτικό Φιλελευθερισμό*, επιχειρώντας μια κριτική ανασυγκρότηση των κομβικών σημείων της θεωρίας του.

Στο πρώτο μέρος του μαθήματος, τίθεται ως αφετηρία η συμβολαική κατασκευή του Rawls στη *Θεωρία της Δικαιοσύνης* και εξετάζονται το πέπλο της

άγνοιας και η αρχή της ακριβοδικίας σε συνδυασμό με τις αποκαλούμενες «ασθενείς προϋποθέσεις» της θεωρίας. Στη συνέχεια επιχειρείται η σύνδεση του συμβολαικού επιχειρήματος με το επιχείρημα της «αναστοχαστικής ισορροπίας». Αναλύεται η καντιανή ερμηνεία της θεωρίας της δικαιοσύνης και η δυνατότητα των αρχών της να λειτουργήσουν ως αρχές αυτονομίας με την καντιανή έννοια. Τέλος, επιχειρείται μια προσέγγιση του ιδεώδους του προσώπου και διερευνάται η δυνατότητα σύγκλισης του δικαίου και του αγαθού στο πλαίσιο μιας ευτεταγμένης κοινωνίας.

Στο δεύτερο μέρος του μαθήματος, τίθεται ως αφετηρία το δεδομένο του πλουραλισμού και αναλύονται οι δύο βασικές διαισθητικές ιδέες, του προσώπου ως ελεύθερου και ίσου και της κοινωνίας ως ακριβοδίκαιου συστήματος κοινωνικής συνεργασίας, οι οποίες, κατά τον Rawls, αναδύονται από τη σύγχρονη δυτική κουλτούρα. Στη συνέχεια εξετάζονται οι διαφοροποιήσεις στην αντίληψη του προσώπου και στην πρωταρχική θέση σε σχέση με τη *θεωρία της Δικαιοσύνης*, με άξονα την «πολιτική στροφή» του Rawls και τον αντιμεταφυσικό πρακτικό πολιτισμό του *Πολιτικού Φιλελευθερισμού* που θέτει ως στόχο τη συμφιλίωση. Σε αυτό το πλαίσιο εξετάζεται η θεμελιώδης διαφοροποίηση μεταξύ «ευλόγου» και «ορθολογικού» και διερευνάται η δυνατότητα σύγκλισης της πολλαπλότητας των περιεκτικών δογμάτων στην ίδια πολιτική αντίληψη δικαιοσύνης σε μια «επάλληλη συναίνεση».

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές θα πρέπει να είναι σε θέση:

1. Να θεματοποιούν τα βασικά γνωρίσματα της σύγχρονης φιλελεύθερης θεωρίας.
2. Να ανασυγκροτούν τα κομβικά σημεία της θεωρίας του Rawls και να αποκωδικοποιούν τα βασικά στοιχεία της συμβολαικής κατασκευής του.
3. Να αντιλαμβάνονται τη διαφορά μεταξύ περιεκτικού και πολιτικού φιλελευθερισμού.
4. Να κατανοούν την έννοια της αυτονομίας και να προσεγγίζουν κριτικά τη σχέση με την ετερότητα.
5. Να αναγνωρίζουν τα όρια του ελεύθερου δημόσιου λόγου.
6. Να διακρίνουν τη δυνατότητα ύπαρξης μιας φιλελεύθερης κοινότητας.

Γενικές Ικανότητες

Λαμβάνοντας υπόψη τις γενικές ικανότητες που πρέπει να έχει αποκτήσει ο πτυχιούχος (όπως αυτές αναγράφονται στο Παράρτημα Διπλώματος και παρατίθενται ακολούθως) σε ποια / ποιες από αυτές αποσκοπεί το μάθημα:

Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών

Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις

Λήψη αποφάσεων

Αυτόνομη εργασία

Ομαδική εργασία

Εργασία σε διεθνές περιβάλλον

Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον

Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών

Σχεδιασμός και διαχείριση έργων

Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα

Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον

Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας

και ευαισθησίας σε θέματα φύλου

Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής

Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

.....

Άλλες...

.....

- Ανάλυση φιλοσοφικών κειμένων και εννοιών.
- Συγκρότηση και διατύπωση φιλοσοφικών επιχειρημάτων.
- Βιβλιογραφική έρευνα στη βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου και έρευνα με τη χρήση τεχνολογίας.

- Αυτόνομη εργασία.
- Προαγωγή ελεύθερης σκέψης.
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής.
- Σεβασμός στην αξία του ανθρώπινου προσώπου.
- Ευαισθητοποίηση σε ζητήματα κοινωνικής δικαιοσύνης.

(3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

I. Εισαγωγή: ο φιλελευθερισμός του 20^{ου} αιώνα

II. Η Θεωρία της Δικαιοσύνης

1. Η προβληματική της δικαιολόγησης των αρχών δικαιοσύνης
 - 1.1. Η συμβολαϊκή κατασκευή του Rawls
 - 1.2. Η πρωταρχική θέση και ο πέπλος της άγνοιας
 - 1.3. Αμεροληψία και αμοιβαιότητα
2. Το επιχείρημα της συνεκτικότητας
 - 2.1. Οι περιεσκεμμένες κρίσεις σε αναστοχαστική ισορροπία
 - 2.2. Η διπλή βάση δικαιολόγησης της θεωρίας
3. Οι αρχές δικαιοσύνης
 - 3.1. Η αρχή της ίσης μεγαλύτερης ελευθερίας
 - 3.2. Η αρχή της διαφοράς
 - 3.3. Η αρχή της ακριβοδίκαιης ισότητας ευκαιριών
4. Το δίκαιο και το αγαθό
 - 4.1. Η καντιανή ερμηνεία
 - 4.2. Η έννοια του εύλογου σχεδίου ζωής
 - 4.3. Η σύζευξη αγαθού και δικαίου

III. Ο Πολιτικός Φιλελευθερισμός

1. Η πολιτική στροφή του Rawls
 - 1.1. Το πρακτικό καθήκον της φιλοσοφίας
 - 1.2. Ο αντιμεταφυσικός προσανατολισμός της θεωρίας
 - 1.3. Εύλογο vs. ορθολογικού
 - 1.3.1 Η ικανότητα για ένα αίσθημα δικαιοσύνης
 - 1.3.2 Η ικανότητα για μια αντίληψη αγαθού
2. Οι δύο θεμελιώδεις διαισθητικές ιδέες
 - 2.1. Τα πρόσωπα ως ελεύθερα και ίσα
 - 2.2. Η κοινωνία ως ακριβοδίκαιο σύστημα κοινωνικής συνεργασίας
3. Το ιδεώδες της κοσμοθεωρητικής ανεκτικότητας
 - 3.1. Το δεδομένο του εύλογου πλουραλισμού
 - 3.2. Πολιτική αντίληψη και περιεκτικά δόγματα
 - 3.3. Η ιδέα του ελεύθερου δημόσιου λόγου
4. Η φιλοσοφία ως συμφιλίωση
 - 4.1. Το αίτημα της επάλληλης συναίνεσης
 - 4.2. Επάλληλη συναίνεση και modus vivendi
 - 4.2. Το αγαθό της πολιτικής κοινωνίας

(4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ | Πρόσωπο με πρόσωπο.

Πρόσωπο με πρόσωπο, Εξ αποστάσεως εκπαίδευση κ.λπ.																					
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση, στην Επικοινωνία με τους φοιτητές	Χρήση Τ.Π.Ε. στη διδασκαλία και στην επικοινωνία με τους φοιτητές.																				
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ Περιγράφονται αναλυτικά ο τρόπος και μέθοδοι διδασκαλίας. Διαλέξεις, Σεμινάρια, Εργαστηριακή Άσκηση, Άσκηση Πεδίου, Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας, Φροντιστήριο, Πρακτική (Τοποθέτηση), Κλινική Άσκηση, Καλλιτεχνικό Εργαστήριο, Διαδραστική διδασκαλία, Εκπαιδευτικές επισκέψεις, Εκπόνηση μελέτης (project), Συγγραφή εργασίας / εργασιών, Καλλιτεχνική δημιουργία, κ.λπ. Αναγράφονται οι ώρες μελέτης του φοιτητή για κάθε μαθησιακή δραστηριότητα καθώς και οι ώρες μη καθοδηγούμενης μελέτης σύμφωνα με τις αρχές του ECTS	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Δραστηριότητα</th> <th>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Διαλέξεις</td> <td>30</td> </tr> <tr> <td>Μελέτη και ανάλυση βιβλιογραφίας</td> <td>30</td> </tr> <tr> <td>Παρουσίαση εργασίας</td> <td>40</td> </tr> <tr> <td>Συγγραφή εργασίας</td> <td>120</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Σύνολο Μαθήματος</td> <td>200</td> </tr> </tbody> </table>	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου	Διαλέξεις	30	Μελέτη και ανάλυση βιβλιογραφίας	30	Παρουσίαση εργασίας	40	Συγγραφή εργασίας	120									Σύνολο Μαθήματος	200
	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου																			
	Διαλέξεις	30																			
	Μελέτη και ανάλυση βιβλιογραφίας	30																			
	Παρουσίαση εργασίας	40																			
	Συγγραφή εργασίας	120																			
Σύνολο Μαθήματος	200																				
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ Περιγραφή της διαδικασίας αξιολόγησης Γλώσσα Αξιολόγησης, Μέθοδοι αξιολόγησης, Διαμορφωτική ή Συμπερασματική, Δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης, Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμίων, Επίλυση Προβλημάτων, Γραπτή Εργασία, Έκθεση / Αναφορά, Προφορική Εξέταση, Δημόσια Παρουσίαση, Εργαστηριακή Εργασία, Κλινική Εξέταση Ασθενούς, Καλλιτεχνική Ερμηνεία, Άλλη / Άλλες Αναφέρονται ρητά προσδιορισμένα κριτήρια αξιολόγησης και εάν και που είναι προσβάσιμα από τους φοιτητές.	<p>Γλώσσα αξιολόγησης: Ελληνική</p> <p>Μέθοδοι αξιολόγησης: Γραπτή εργασία και παρουσίαση της / ανάλυση, σχολιασμός κειμένων / πρόσβαση σε ελληνική και ξενόγλωσση βιβλιογραφία.</p> <p>Κριτήρια της αξιολόγησης:</p> <p>Παρακολούθηση/συμμετοχή/μελέτη: 30%</p> <p>Παρουσίαση εργασίας: 20%</p> <p>Γραπτή εργασία: 50%</p>																				

(5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

<ul style="list-style-type: none"> Baier, K., 1989. "Justice and the Aims of Political Philosophy". <i>Ethics</i> 99, 4, σελ. 771-190. Barry, B., 1995. "John Rawls and the Search for Stability". <i>Ethics</i> 105/4, σελ. 874 – 915. Baumrin, B., 1975. "Autonomy in Kant and Rawls". <i>Midwest Studies in Philosophy</i> 1/1, σελ. 55 – 57. Cohen, G.A., 2008. <i>Rescuing Justice and Equality</i>. Cambridge, MA: Harvard University Press. Cohen, J., 1993. "Moral Pluralism and Political Consensus." Στο: <i>The Idea of Democracy</i>. Eds. David Copp, Jean Hampton and John Roemer. Cambridge: Cambridge University Press, σελ. 270 – 292. Daniels, N. (ed.), 1989. <i>Reading Rawls. Critical Studies on Rawls' A Theory of Justice</i>. Stanford California: Stanford University Press. Darwall, S., 1976. "A Defense of the Kantian Interpretation." <i>Ethics</i> 86/2, σελ. 164 – 170. Freeman, D. (ed.), 2003. <i>The Cambridge Companion to Rawls</i>. New York:
--

Cambridge University Press.

- Ζουμπουλάκης, Σ. (επιμ.), 2015. *Δικαιοσύνη και Δίκαιο*. Αθήνα: Άρτος Ζωής.
- Habermas, J., 1995. "Reconciliation Through the Public Use of Reason: Remarks on John Rawls's Political Liberalism". *Journal of Philosophy* 92, σελ. 109 – 131.
- Hampton, J., 1989. "Should Political Philosophy Be Done Without Metaphysics?" *Ethics* 99/4, σελ. 791 – 814.
- Hill Jr., Th., 1994. "The Stability Problem in *Political Liberalism*". *Pacific Philosophical Quarterly* 75, σελ. 333 – 352.
- Καντ, Ι., 1984. *Τα θεμέλια της μεταφυσικής των ηθών*. Μτφρ. Γ. Τζαβάρας. Αθήνα: Δωδώνη.
- Korsgaard, C., 1996. *Creating the Kingdom of Ends*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Kymlicka, W., 1989. *Liberalism, Community and Culture*. Oxford: Oxford University Press.
- Μελά, Λ., 2007. *John Rawls. Η προβληματική του συμβολαίου*. Αθήνα: Ίδρυμα Σάκη Καράγιωργα.
- Μελά, Λ. (επιμ.), 2018. *Δοκίμια σύγχρονης πολιτικής φιλοσοφίας. Δικαιοσύνη, ελευθερία, αρετή*. Αθήνα: Παπαζήσης.
- Μιχαλάκης, Α., 2013. *Το δίκαιο και το αγαθό. Δοκίμιο για τη θεωρία της δικαιοσύνης του John Rawls*. Αθήνα: Αλεξάνδρεια.
- Nagel, T., 2011. *Ισότητα και μεροληψία*. Μτφρ. Κ. Κουκουζέλης & Π. Φλέσσας. Αθήνα: Εκκρεμές.
- O'Neill, O., 1986. "The Public Use of Reason". *Political Theory* 14/4, σελ. 523 – 551.
- Παπαγεωργίου, Κ., 1994. *Η πολιτική δυνατότητα της δικαιοσύνης. Συμβόλαιο και συναίνεση στον John Rawls*. Αθήνα: Νήσος.
- Pettit, Ph., 2005. "Rawls's Social Ontology". *Politics, Philosophy and Economics* 4, σελ. 157– 174.
- Pogge, Th., 1989. *Realizing Rawls*. Ithaca, N.Y.: Cornell University Press.
- Rawls, J., 2001. *Θεωρία της Δικαιοσύνης*. Μτφρ. Φ. Βασιλόγιαννης, Β. Βουτσάκης, Φ. Παιονίδης, Ν. Στυλιανίδης, Α. Τάκης. Αθήνα: Πόλις.
- Rawls, J., 2002. *Το Δίκαιο των Λαών και «Η ιδέα του δημόσιου λόγου αναθεωρημένη»*. Μτφρ. Α. Παπασταύρου. Αθήνα: Ποιότητα.
- Rawls, J., 2004. *Πολιτικός Φιλελευθερισμός*. Μτφρ. Σ. Μαρκέττος. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Rawls, J., 2006. *Η δίκαιη κοινωνία. Η δικαιοσύνη ως ακριβοδικία. Μια αναδιατύπωση*. Μτφρ. Φ. Παιονίδης. Αθήνα: Πόλις.
- Rawls, J., 2016. *Κοινωνική δικαιοσύνη και καντιανή ηθική*. Επιμ. Α. Μιχαλάκης. Αθήνα: Liberal Books.
- Rawls, J., 2021. *Διαλέξεις στην ιστορία της πολιτικής φιλοσοφίας*. Μτφρ. Γ. Μολύβας & Α. Μελά. Αθήνα: Κριτική
- Richardsdson H. & Weithman P. (eds.), 1999. *The Development and Main Outlines of Rawls's Theory of Justice* (The Philosophy of Rawls, 1). New York: Garland Publishing Inc.
- Richardsdson H. & Weithman P. (eds.), 1999. *The Two Principles and Their Justification* (The Philosophy of Rawls, 2). New York: Garland Publishing Inc.
- Richardsdson H. & Weithman P. (eds.), 1999. *Opponents and implications of A Theory of Justice* (The Philosophy of Rawls, 3). New York: Garland Publishing Inc.
- Richardsdson H. & Weithman P. (eds.), 1999. *Moral Psychology and Community* (The Philosophy of Rawls, 4). New York, Garland Publishing Inc., 1999.
- Richardsdson H. & Weithman P. (eds.), 1999. *Reasonable Pluralism* (The

Philosophy of Rawls, 5). New York, Garland Publishing Inc., 1999.

- Sandel, M., 2003. *Ο φιλελευθερισμός και τα όρια της δικαιοσύνης*. Μτφρ. Κ. Γεωργοπούλου. Αθήνα: Πόλις.
- Scheffler, S., 1994. "The Appeal of *Political Liberalism*." *Ethics* 105/1, σελ. 4 – 22.
- Simhony, A. & Weinstein, D., 2001. *The New Liberalism: Reconciling Liberty and Community*. Cambridge: Cambridge University Press.